

Jakub Homolka: „Kudy z toho ven“

bakalářská práce – FHS UK Praha 2010

posudek vedoucího práce

zpracoval: doc. PhDr. Zdeněk PINC

červen 2010

Bakalářská práce Jakuba Homolky je modelovým příkladem, jak by měla vypadat bakalářská práce studia humanitní vzdělanosti ve smyslu původní propozice, na jejíž formulaci jsem se kdysi významně podílel. Chci tím říci, že se v mnoha ohledech liší od standardní práce, ale v žádném případě nechci budit dojem, že by kritéria pro standardní práce měla být změněna nebo zpřísněna. Čím se Homolkova práce odlišuje od práce standardní? Za prvé rozsahem a to nejen počtem stránek výsledného formátu (zhruba dvojnásobek), ale také dobu, po kterou autor práci věnoval. Pokud mohu posoudit kolega Homolka práci připravoval dobré tři roky, standardní odhad se pohybuje kolem 6 měsíců a průměrný čas nebude, obávám se vyšší než měsíce tři. Bakalářská práce ideálním způsobem koncipovala celé Homolkovo studium. Na erasmovské stipendium odjížděl před dvěma lety s dobře rozmyšleným konceptem s cílem získat zde podklady pro studium díla Eugena Rosenstocka-Huessyho, s nímž se čtenářky seznámil v průběhu několika semestrálního studia na FHS UK především na svých přednáškách a v seminářích. Z Maastrichtu přivezl CD se sebranými spisy a základní literaturou a přivezl si i téma pro bakalářský překlad. (Jen v závorce uvádím, že materiál posloužil již pro několik dalších studentských překladů a také témat pro bakalářské práce se z tohoto materiálu urodilo již několik.) Z Maastrichtu také přivezl první verzi sujetu práce: srovnání konceptu výchovy podle Rosenstocka a pragmatické pedagogiky J. Deweyho, neboť se dočetl, že Dewey ležel Rosenstock-Huessymu celožitelně v žaludku. Z této fáze zůstalo v předloženém textu jen několik odstavců a několik obsáhlejších poznámek pod čarou – a také autorův sílící zájem o problematiku filosofie výchovy, který lze dekodovat z obšírného seznamu literatury.

Červen 2009 a workshop FHS UK o Patočkově textu o nadcivilizaci, kterého se Homolka zúčastnil, přinesl nejen rozhodnutí o prodloužení bakalářského studia o jeden rok, ale také rozsáhlou rekonstrukci celého projektu. Homolka si uvědomil, že jím zvolený Rosenstockův text a Patočkův text o nadcivilizaci nejenom, že vznikly ve stejné době, ale mají řadu shodných a řadu podobných rysů. Je to náhoda, nebo příznak toho, že chvíle byla těhotná sdělením problémů, které zdrcující většinu intelektuálních elit lidstva v té chvíli vůbec nezaujalo? Oba autoři se navzájem neznali, to bylo zřejmé již na začátku, ale svůdná myšlenka vyrazit po nové stopě vedla autora k tomu, že začal studovat Patočkovy spisy a další texty, které se nabalovaly. Poslední přelom v práci byl spojen s Liessmannovou knihou a sílícím povědomím, že doba kterou prožíváme je přechodovou fází mezi dvěma typy společnosti s východiskem v konceptu reflexivní modernity Ulricha Becka. Jan seznam literatury v práci ukazuje, že Homolka přečetl prostudoval cca 60 odborných knih, tedy počet, který jsem odhadoval v souvislosti s někdejší koncipováním bakalářského studia jako potřebný pro absolvování tříletého bakalářského studia. Že v průběhu svého studia četl také další tituly, které v práci využil, je nepochybné. Kladu si však otázku, kolik takových studentů jsme v uplynulých 20 letech měli?

Práci lze hodnotit nepochybně také sub specie aeternitatis, o to se nebudu pokoušet, ale toto hodnocení by zdaleka nebylo tak jednoznačné, jak naznačují zatím napsané řádky tohoto

posudku. Pro úspěch v tomto ohledu by bylo mnohem šikovnější téma práce i její rozsah striktně omezit a věnovat se např. pouze srovnání těch dvou autorem vybraných textů. Jenže se nemohu zbavit přesvědčení, že bakalářská práce má být – pokud je autor takového výkonu schopen – předvedením jeho dospění, způsobilosti k samostatné teoretické práci a zahájením projektu, který v případě, že kandidát uspěje, dozraje na magisterské a doktorské úrovni. Víím, že toto přesvědčení se mnou sdílí jen málokdo a doufám, že důvodem je skutečnost, že ve většině případů by takto koncipovaný pokus vyústil do paskvily. To však rozhodně není Homolkův případ.

Při troše trpělivosti by bylo možné sepsat několik stran poukazů, co všechno v práci chybí, či ukazovat, jak jsou naznačené motivy propracovány nedostatečně hluboce a jak jsou některé autorovy soudy zbytečně kategorické či nedotažené. Takový seznam je potřeba vytvořit a věnovat mu dostatečný čas v některém z příštích seminářů, ať už budu jejich vedoucím já či jiní učitelé. Při Homolkově pracovitosti nehrozí, že by nedychtil po takových podnětech a nevydal se po naznačené stopě.

Pro účely obhajoby práce tedy konstatuji, že problém práce je v její výjimečnosti a v tom, jak si autor poradil s rozsáhlým materiálem, na jehož profesionální zvládnutí by potřeboval ještě nejméně jeden či dva semestry. Volba navazujícího magisterského oboru a skutečnost, že velkou část prvního ročníku oboru historická sociologie již Homolka zvládl v průběhu bakalářského studia, naznačují, že je na správné cestě.

Po technické stránce má práce umně koncipovanou strukturu, výklad je přehledný a pečlivý, ohled na to, aby se čtenář ve výkladu snadno orientoval, je tak důkladný, že to může až popuzovat. Jazyk, kterým je práce napsaná, je pěkný a kultivovaný. Následující detailní výtky jsou spíše svědectvím, že jsem finální verzi práce přečetl pečlivě:

s. 9 - poprvé, ale nikoli naposledy se zde mluví o nekonečném řetězu generací. Víím, že Rosenstock-Huussy tento obrat používá, ale z hlediska celku jeho myšlení jde o nedůslednost. Dlouhý řetěz by snad skutečnost vyjadřoval přesněji...

s.10 - ve slově antropologie v titulu Sokolovy knihy chybí „e“.

s.18 pozn.9 - „Podle Braudelovy teze...“ – podle českého pravopisu musí být „y“ nikoli „i“
s.25 pozn.20 – jméno Skovajsa se skloňuje podle vzoru „starosta“ v genitivu tedy musí být „y“

s.26 Molenova práce téměř jistě nemá dva tisíce stran, v paginaci je patrně jedna „9“ navíc.

s.29 pozn.23 – proč autor cituje druhé vydání českého překladu ?

s.35 užití termínu „primitivismus“ jako ekvivalentu „primitivního kulturního stupně“ pokládám za chybu nebo neobratnost.

s. 36 v první řádce by bylo vhodné na Patočkovy formulace uplatnit Beckovu charakteristiku, že koncept racionalismu v první moderně odpovídá zásadě „čím víc, tím lépe“, je přesnější, při zachování Patočkovy terminologie bych tedy místo „universalismus je racionalistický“, „napsal, že racionalita nadcivilizace má universalistickou aspiraci

s 36 níže – Sovětský svaz bych nahradil sovětským impériem nebo lépe dobovým termínem „tábor míru s socialismu. Československo a další státy východního bloku nebyly součástí Sovětského svazu.

s.40 – použití výrazu „pohanský“ zde není šťastné. „Pohan“ znamená „venkovan“ a pro protiklad „křesťanský x pohanský“ se hodí až od pozdní antiky. Předchozí fáze vývoje společnosti bych raději nazval polyteistickými.

s.41 pozn.32 – bez vysvětlení v čem se liší nebo shodují oba vjemy „velké společnosti“ je poznámka zavádějící

s.50 sekularizace je průvodním jevem nadcivilizace, průvodčí byly kdysi jevem tramvajové dopravy v Praze...

s.51 – protože „předměstí“ je rodu středního, příslušné ukazovací zájmeno je tedy „ono“ v příslušném pádě tedy musí být „je“ nikoli „ho“

s.57 pozn.53 – staromilsky trvám na konvenci, že „Protagoras“ se skloňuje podle vzoru starosta a proto Protagorou nikoli Protagorem.

s.74 – „má práce se domnívá“ – soudím, že práce se domnívat nemůže, postačí když se bude domnívat Homolka

s.82 před slovo „Řecka“ bych doplnil „starověkého“

s.84 pozn.77 místo „předkům“ má být „předchůdcům“ , užití slova „předek“ v kontextu Braguova výkladu je chybné.

s.104 „Výchova jako trpělivost“ – titul je zvolen skvěle, uvítal bych etymologický poukaz k tomu, že slovo trpělivost zdůrazňuje schopnost trpět. Ta se v moderní perspektivě ztrácí a to znamená nejen ztrátu trpělivosti, ochoty nést svůj život, ale také obdiv k aktivitě, změně a konání, věk shonu a nestíhání.

Z uvedeného, doufám vyplývá, že bakalářskou práci pokládám za výjimečně zdařilou a navrhuji hodnotit ji klasifikačním stupněm „výborně“.

Jako jisté post scriptum bych dodal, že osobně pokládám Homolkovu práci za nejlepší z těch mnoha , které jsem za uplynulých dvacet let měl za čest a povinnost vést a rád autorovi poděkoval za několik let spolupráce, která, jak doufám, ještě nekončí.